

# De betrouwbaarheid van de heer Huis in 't Veld en de omslag in de Deventer moordzaak

De heer Huis in 't Veld, destijds de beheerder van het Lebuïnuskerhof in Deventer, heeft tot aan zijn verhoor door de Hoge Raad beweerd dat de agenten E. en B. die hem op maandag 18 oktober 1999 hebben gehoord totaal niet geïnteresseerd waren in wat hij te melden had over zijn ervaringen op vrijdagmorgen 24 september 1999. Volgens Huis in 't Veld hadden de agenten daarbij verklaard *“dat ze al een verdachte hadden”* en hebben ze ronduit geweigerd de betreffende informatie in de verklaring op te nemen *“omdat ze daar niets mee konden”*.

Door Advocaat Generaal Machielse is de geloofwaardigheid van deze verklaring van de heer Huis in 't Veld in twijfel getrokken met als motivatie dat hij niet inziet waarom de agenten destijds dergelijke informatie zouden hebben weggelaten.

Het onderstaande stuk zal aantonen dat Huis in 't Veld de waarheid sprak en dat de agenten die hem op maandag 18 oktober 1999 kwamen horen inderdaad in het geheel niet geïnteresseerd waren in wat hij had te melden over de bewuste ochtend, daags na het overlijden van mevrouw Wittenberg, maar in plaats daarvan waren gekomen met een heel specifieke werkopdracht, namelijk het vergaren van informatie m.b.t. de grafrechten van mevrouw Wittenberg met als doel om de sinds enkele dagen hoofdverdachte Ernest Louwes te kunnen confronteren met vermeende leugens over zijn ochtendbezoek.

## **De arrestatie van Louwes**

Om e.e.a. duidelijk te maken, maken wij allereerst een kleine sprong in de tijd naar voren en wel naar de arrestatie van Louwes op 19 november 1999. Hetgeen het Openbaar Ministerie op dat moment in handen had was absoluut niet voldoende voor een veroordeling en het doel van de arrestatie was niets anders dan middels zware verhoren te proberen Louwes tot een bekentenis te krijgen. Wat men namelijk wel dacht te hebben, waren voldoende argumenten om hem met vermeende leugens te kunnen confronteren. Het feit dat Louwes toch werd gearresteerd toont aan hoezeer het Openbaar Ministerie overtuigd was van deze vermeende leugens en het belang daarvan.

## **Het ochtendbezoek**

Louwes had verklaard dat hij de weduwe Wittenberg op de ochtend van de dag waarop zij is vermoord, een kort bezoek heeft gebracht. Dit werd tegengesproken door de werkster, die boven in het huis aan het werk was geweest en zich geen bezoek kon herinneren<sup>1</sup>. Als zodanig vertrouwde men ook het verhaal van Louwes, dat hij kort na de moord aan de politie had verteld, niet meer. Dit verhaal, waarin Louwes zou hebben gezegd dat hij op de bewuste ochtend bij de weduwe langs was geweest om een brief over de grafrechten *“af te leveren”*, berust op een misverstand. In werkelijkheid was Louwes langs

---

<sup>1</sup> In november 1999, na de aanhouding van Louwes heeft de werkster reeds gemeld dat ze zich wel een bezoek van Louwes op donderdag kon herinneren, maar ze plaatste dat abusievelijk een week eerder, hetgeen niet kon want Louwes was toen aantoonbaar ergens anders, maar dit is nooit nagetrokken door de politie. En aangezien de huishoudster alleen op donderdagochtend kwam, moet het dus de 23<sup>e</sup> geweest zijn. Voor het hof in Den Bosch verklaarde zij inderdaad later het bezoek van Louwes op de 23<sup>ste</sup> wel met zekerheid te kunnen herinneren.

geweest om deze brief bij de weduwe “op te halen”, maar dat was op dat moment nog niet bij de politie bekend. Dit gesprek van de politie met Louwes, wat al plaatsvond op maandag 27 september 1999, was geen verhoor en er is dan ook geen Proces Verbaal van opgemaakt dat door Louwes is ondertekend. Het staat slechts weergegeven in het Tactisch Journaal. Geheel afgaande op deze ene (foutieve) notitie werd het door de politie uiteraard nogal merkwaardig gevonden dat Louwes een brief van het kerkhofbestuur over verlenging van de grafrechten zou hebben afgehaald bij de kerk en deze bij de weduwe zou hebben bezorgd. Daarvoor zou hij toch niet speciaal naar Deventer hebben hoeven reizen? De weduwe had een auto en zou het zelf ook opgehaald kunnen hebben. Vooral vanwege de verklaring van de werkster die stelde op de betreffende ochtend Louwes niet te hebben gezien heeft de politie uitgebreid navraag gedaan en is men er op 2 november 1999 achtergekomen dat de betreffende brief inderdaad gewoon per post op 13 september 1999 aan de weduwe was opgestuurd.

## **De vingerafdruk**

Op zichzelf lijkt een vermeende leugen over het ochtendbezoek natuurlijk niet echt belastend genoeg om iemand voor moord veroordeeld te krijgen. Deze z.g. “leugen” werd wel belastend nadat van Louwes een vingerafdruk was gevonden op de plaats van het delict. Deze “vingerafdruk in combinatie met het ochtendbezoek-verhaal” was dus exact hetzelfde thema, dat vier jaar later werd vervangen door “Louwes’ DNA-sporen op de blouse van de weduwe en het ochtendbezoek-verhaal”. Ook toen werd het ochtendbezoek nog bij hoog en bij laag ontkend door het Openbaar Ministerie, zelfs toen de huishoudster voor het Hof getuigde dat zij zich weldegelijk kon herinneren Louwes te hebben gezien op die donderdagochtend. Behalve de vingerafdruk, die uiteraard op zichzelf ook nog niet genoeg was voor een veroordeling, had men ook nog de telefoongegevens met betrekking tot Louwes’ laatste GSM-gesprek met de weduwe om 20:36 uur op de avond waarop zij werd vermoord. Volgens deze telefoongegevens had Louwes daarbij een paal aangestraald in Deventer, hetgeen in tegenspraak was met zijn eigen verklaring dat hij die avond niet in de buurt van Deventer is geweest. Ook dit gegeven op zich kon niet voldoende zijn voor een veroordeling.

Opvallend is dat, ten tijde van de aanhouding van Louwes, het Openbaar Ministerie absoluut niet genoeg bewijs in handen had voor een veroordeling. Wat men wel had waren vermeende leugens. Daaruit putte men waarschijnlijk de hoop en verwachting om Louwes tot een bekentenis te kunnen dwingen.

We gaan nu verder niet in op de misverstanden uit 1999, maar vast staat dat Louwes destijds wel de waarheid heeft gesproken over het ochtendbezoek. Ook het telefoongesprek blijkt te kunnen zijn aangestraald over grote afstand, als gevolg van de bijzondere atmosferische omstandigheden op die avond. Louwes heeft dan ook na zijn arrestatie, ondanks de zware en uitputtende verhoorsessies, niet bekend. Uiteindelijk kon hij slechts veroordeeld worden omdat één van de hondenbegeleiders, die in 2007 zijn veroordeeld wegens meer dan 2000 frauduleuze geurproeven, Louwes middels zo’n geurproef aan een mes koppelde. Volgens het Proces Verbaal van die geurproef werd de geur van Louwes gevonden op een mes dat ergens in Deventer was gevonden en waarvan later bleek dat dit nooit het moordwapen had kunnen zijn.

We begrijpen nu de dynamiek van de arrestatie van Louwes op 19 november, het onderliggende “bewijsmateriaal” van zijn vermeende leugens en de hoop op een doorbraak middels een bekentenis:

1. Een vingerafdruk op de Plaats Delict.
2. Een verklaring van de werkster over het ochtendbezoek “Louwes is niet geweest”.
3. ‘Belastende’ verklaringen van kerkhof medewerkers dat de grafrechtenbrief helemaal niet door Louwes was opgehaald maar gewoon met de post was gestuurd.

4. Telefoongegevens waaruit zou blijken dat Louwes die avond wel in de buurt van Deventer zou zijn geweest.

Zoals duidelijk mag zijn, viel en stond werkelijk alles met de betreffende vingerafdruk, in combinatie met de vermeende leugen van Louwes over het ochtendbezoek. De twijfel over het ochtendbezoek was al vrij kort na de moord bekend aan de politie, want reeds op 2 oktober 1999 werd dit bezoek al ontkend door de werkster. Vóór het aantreffen van de vingerafdruk had deze informatie echter nog maar weinig waarde, behalve dat het de politie wel aan het denken heeft gezet. Het moge daarentegen duidelijk zijn dat het vinden van de vingerafdruk van Louwes op vrijdagmorgen 15 oktober 1999 een keerpunt is geweest in het politieonderzoek, waarbij Louwes onmiddellijk tot de belangrijkste verdachte werd gepromoveerd. Vooral omdat deze vingerafdruk werd gevonden in een politiebepaald waaruit (overigens geheel ten onrechte) de conclusie werd getrokken dat Louwes een crimineel verleden had.<sup>2</sup>

### **De omslag in de Deventer moordzaak**

Als we nu deze informatie inpassen in het verhaal van de heer Huis in 't Veld, die op maandag 18 oktober 1999 werd gehoord, dan blijkt dit exact te kloppen met het feit dat de vrijdag ervoor op 15 oktober 1999, Ernest Louwes, na het vinden van zijn vingerafdruk, de hoofdverdachte was geworden.

Deze evidente omslag in het onderzoek na 15 oktober 1999 is ook terug te vinden in andere onderzoeksthema's uit het Tactisch Journaal maar daar gaan we in dit artikel niet verder op in.

Wanneer we nu beter gaan kijken naar de verklaring van Huis in 't Veld, dan blijkt het verhoor onderdeel geweest te zijn van intensief onderzoek naar de betreffende **grafrechtenbrief**, waarbij vrijwel iedereen die ook maar enigszins te maken had met het kerkhof werd gehoord. Het onderzoek begon op 18 oktober en breidde zich in de daaropvolgende periode als een olievlek uit. De eersten die werden gehoord waren mevrouw Timmer, woonachtig naast het kerkhof, de heer Huis in 't Veld, de beheerder van het kerkhof en zijn collega de heer Rass. Al bij mevrouw T. werd gesproken over de verlenging van de grafrechten, evenals bij de heer Huis in 't Veld. Het Proces Verbaal van de laatstgenoemde meldt hierover ondermeer het volgende:

*Ongeveer drie weken voor het overlijden van mevrouw Wittenberg sprak mij aan over het feit dat ze de grafrechten wilde verlengen. Ze wilde de rechten voor een periode van tachtig jaar verlengen. Ik heb haar toen gezegd dat ik dat zou bespreken met de boekhouder Steverink uit Raalte. Ik heb dat toen met hem besproken. Normaal kan dat niet, een periode van zestig jaar was gebruikelijk maar er werd een uitzondering gemaakt. Ze zei dat ze er nog lang van wilde genieten. Een week voor haar overlijden heb ik mevrouw Wittenberg gezegd dat het geregeld was. Mevrouw Wittenberg bedankte me daar nog hartelijk voor.*

Op basis van deze informatie werd vervolgens enkele dagen later, op 22 oktober, een afspraak gemaakt bij de heer Steverink thuis in Raalte. Steverink was echter niet de enige die werd benaderd over de grafrechten. Hieronder volgt een beknopte lijst. Al deze mensen werden specifiek gehoord over de grafrechtenkwestie:

18/10/99	Mw. T.	aanwonende kerkhof
18/10/99	Dhr. Huis in 't Veld	beheerder kerkhof

---

<sup>2</sup> Louwes was in 1994 door zijn werkgever van diefstal van een document beschuldigd. Hij had een klant die hij door zijn werkgever slecht behandeld vond een document toegespeeld waaruit dat bleek. Na aangifte van de werkgever moest Louwes op het politiebureau komen en werden o.a. zijn vingerafdrucken afgenomen. Dezelfde dag kon hij weer naar huis en de zaak werd geseponneerd.

22/10/99	Dhr. Steverink	penningmeester parochie
28/10/99	Dhr. T.	notaris van de weduwe
28/10/99	Dhr. K.	notaris van de weduwe
02/11/99	Dhr. T.	pastoor H. Hartkerk
02/11/99	Mw. J.	medewerkster secretariaat H. Hartkerk
03/11/99	Dhr. G.	koster Broederenkerk
03/11/99	Mw. A.	medewerkster secretariaat Broederenkerk
03/11/99	Dhr. Scholten	secretaris Lebuinus parochie
03/11/99	Dhr. Steverink	(opnieuw gehoord) Hij kreeg het grafrechtendocument te zien dat gevonden was bij de weduwe en verklaarde dat dit de <b>kopie</b> was van de brief die hij 13 september 1999 aan de weduwe had gestuurd.

Al deze getuigenverhoren werden afgenomen door het agentenduo E. en B. en uit de rapportages in het Tactisch Journaal wordt duidelijk, dat zij heilig overtuigd waren van de importantie van hun onderzoek naar de grafrechtenkwesitie. De grafrechtenkwesitie was inmiddels de belangrijkste onderzoekslijn geworden in deze moordzaak en zou wellicht als een doorbraak bestempeld kunnen worden als gevolg van succesvol speurwerk door E en B.

Tijdens een verhoor op 21 oktober 2006 verklaarde verbalisant E hier zelf over:

*Heeft u in dat onderzoek een verhoor gedaan van de heer Huis in 't Veld, zijnde de beheerder/onderhoudsman van de begraafplaats Ceintuurbaan te Deventer.  
Dat kan ik mij niet meer herinneren. Ik kan mij het onderzoek nog wel herinneren. Ik heb in dat onderzoek vele werkzaamheden verricht. Ik weet nog wel dat ik een buurtonderzoek heb gedaan rondom de woning van het slachtoffer en **een onderzoek omtrent het ophalen van grafrechten**. Samen met Johan hebben wij in het kader van deze onderzoeken meerdere mensen gehoord.*

Behalve de betreffende verhoren, van vrijwel iedere denkbare betrokkene bij het kerkhof en de kerk, staan in het Tactisch Journaal nog legio mutaties uit die periode met betrekking tot de betreffende grafrechtenbrief, waarin vastgelegd is dat, bijvoorbeeld door de Technische Recherche en PTT-post, onderzoek werd gedaan naar het poststempel op de envelop.

**De plotselinge aandacht voor de begraafplaats op 18 oktober 1999 en het verhoor van de heer Huis in 't Veld kwam dus niet zomaar uit de lucht vallen maar had een duidelijk doel. De betreffende agenten waren op pad gestuurd met een heel specifieke en zeer belangrijke werkopdracht, namelijk informatie vergaren m.b.t. de brief over de grafrechten van mevrouw Wittenberg.**

De politie wist op dat moment nog niet wie binnen de organisatie verantwoordelijk was voor de grafrechten. Een kopie van de betreffende brief in de originele envelop zou pas anderhalve week later, op 27 oktober worden gevonden tussen de bescheiden van de weduwe. Om die reden is men gewoon naar de begraafplaats gegaan en heeft men daar het onderzoek gestart bij de aldaar aangetroffen personen en dat waren mevrouw T., de "buurvrouw" van het kerkhof en de heer Huis in 't Veld, de beheerder en zijn collega de heer Rass. Van Huis in 't Veld kreeg de politie de naam door van de heer Steverink, die de grafrechten had geregeld en met hem werd vervolgens enkele dagen later, op 22 oktober, een afspraak gemaakt.

**Hiermee is aangetoond dat het gehele plotselinge politieoffensief van E. en B. richting de begraafplaats het rechtstreekse gevolg was van het vinden van de vingerafdruk van Louwes enkele dagen daarvoor en de noodzaak om hard bewijsmateriaal op tafel te krijgen m.b.t. tot diens**

vermeende leugen over het ochtendbezoek vanwege het “afleveren”<sup>3</sup> van de grafrechtenbrief. Dit bewijs was essentieel omdat de werkster op de betreffende donderdagmorgen op de bovenverdieping had gewerkt, waardoor haar verklaring in twijfel getrokken zou kunnen worden.

Het moge duidelijk zijn dat de heer Huis in 't Veld op 26 september 2007, tegenover de Raadsheer Commissaris van de Hoge Raad, de waarheid heeft gesproken toen hij verklaarde dat de agenten die hem destijds op de begraafplaats kwamen horen in het geheel niet geïnteresseerd waren in wat hij te melden had over zijn ervaringen op vrijdagmorgen 24 september 1999 “omdat ze al een dader hadden”<sup>4</sup> en dat ze ronduit geweigerd hebben om zijn informatie hierover in de verklaring op te nemen.

Na 15 oktober had de politie er namelijk helemaal geen belang meer bij om deze informatie in het Proces Verbaal van de heer Huis in 't Veld op te nemen. De Processen Verbaal van de kerkhofmedewerkers over de grafrechtenbrief waren namelijk bij voorbaat al bedoeld als één van de hoekstenen in het komende proces van Louwes, en met die werkopdracht waren E. en B. op pad gestuurd. Het was dus absoluut ongewenst als in eenzelfde Proces Verbaal, wat met zekerheid ter beschikking zou komen van het Hof en de verdediging in de komende zaak tegen Louwes, ook nog eens een zware verdenking spreekt richting van anderen. Dit had een succesvolle veroordeling van Louwes in de weg gestaan, juist omdat het bewijs op dat moment nog maar zo dun was.

### **Advocaat-generaal Machielse heeft geen gelijk**

Advocaat-generaal Machielse heeft in zijn advies naar de Hoge Raad dus absoluut geen gelijk door te stellen dat er in 1999 geen logische reden was, waarom E. en B. de informatie van Huis in 't Veld over zijn ervaringen op vrijdagmorgen 24 september 1999 niet in het Proces Verbaal hebben willen opnemen!

### **Huis in 't Veld sprak wel de waarheid**

Wie de verklaringen van de heer Huis in 't Veld beschouwt binnen de context van de bewijsbare feiten en de ondersteunende verklaringen van zijn collega's hierover, kan tot geen andere conclusie komen dan dat Huis in 't Veld de waarheid spreekt over zijn ervaringen op vrijdagmorgen 24 september 1999.

In dit artikel kunnen wij daar helaas niet verder op ingaan vanwege de beperkingen die zijn opgelegd aan Maurice de Hond. Een volledige en vertrouwelijke versie is inmiddels ter beschikking gesteld van Justitie, de Advocaat Generaal van de Hoge Raad en Mr. Knoops.

### **Het herzieningsadvies van Advocaat Generaal Machielse**

Dat A.G. Machielse de verklaring van de heer Huis in 't Veld, ondanks de vele harde aanwijzingen m.b.t. zijn betrouwbaarheid, van de hand wijst en daarbij zelfs stelselmatig de betrouwbaarheid van deze verklaring onderuit probeert te halen met niet ter zake doende argumenten en uitsluitend oog heeft voor kleine tegenstrijdigheden die aan de kern van de zaak niets afdoen, bewijst dat hij in dezelfde tunnel is gedoken, als die waarin het hele onderzoek naar de Deventer moordzaak, beginnende op 15 oktober 1999, gedoken is en tot op heden nooit meer uitgekomen is.

---

<sup>3</sup> In werkelijkheid dus “ophalen”

<sup>4</sup> Deze opmerking is door Huis in 't Veld tot drie maal toe gemaakt tijdens het verhoor waarbij de zowel de woorden dader als verdachte zijn gebruikt.

## Epiloog

Wekenlang hebben E. en B. in oktober en november 1999 gespeurd naar de beruchte grafrechtenbrief van Louwes. Samen met de gevonden vingerafdruk was dit het belangrijkste fundament onder zijn arrestatie op 19 november 1999. Daags na zijn arrestatie wordt echter het origineel van de grafrechtenbrief gevonden in een ordner op het kantoor van Louwes. De onderstaande mutatie uit het Tactisch Journaal van 20 november 1999 is het laatste wat we lezen over de grafrechtenkwesitie. Alles bleek een volstrekt misverstand door slordig noteren van de politiemensen die Louwes op 27 september 1999 hadden verhoord. Louwes had de brief niet bij de weduwe "afgeleverd", zoals in het Tactisch Journaal stond genoteerd, maar juist "opgehaald", maar over dit misverstand wordt nooit meer gesproken.

*Tactisch Journaal, 20 november 1999:*

*De bruine koffer van verdachte Louwes onderzocht en daarin de volgende van belang zijnde stukken aangetroffen: **het origineel van de brief m.b.t. de grafrechten opgemaakt en getekend door Steverink uit Raalte.***

Schokkend is echter het volgende: in 2007 komt teamleider Buddingh tijdens het Oriënterend Onderzoek terug op de kwestie en wordt er zelfs op verzoek van de Officier van Justitie een apart Proces Verbaal over opgesteld, waarbij hij opnieuw, acht jaar na dato, dezelfde blunder uit 1999 verkondigt, waarbij alsnog - en deze keer voor de Hoge Raad -, het valse beeld wordt geschetst dat Louwes op donderdagmorgen 23 september 1999 niet bij de weduwe zou zijn langs geweest. (Zie bevinding 3 in het rapport "Als de slager zijn eigen vlees keurt". Buddingh verklaart op 14 juni 2007 tijdens een verhoor o.a. "Louwes beweert bij hoog en bij laag dat hij in de ochtend bij de weduwe is geweest om de grafrechten te brengen". "Louwes heeft verklaard dat hij ze persoonlijk bij de weduwe heeft afgeleverd op de ochtend van de drienentwintigste".<sup>5</sup>

Wat echter onomstotelijk bevestigd wordt door het misplaatste verhaal van teamleider Buddingh, is hoe belangrijk de grafrechtenkwesitie destijds werd geacht als bewijs van de schuld van Louwes, en hoe heilig men hierin geloofde.

Het waren deze heilig overtuigde verbalisanten die op 18 oktober 1999 de heer Huis in 't Veld hebben gehoord en geconfronteerd werden met een verhaal waar ze helemaal niet voor waren gekomen en wat ze helemaal niet wilden horen.

*"we kunnen hier niets mee, we hebben al een verdachte"*

---

<sup>5</sup> Zowel bij zijn eerste verhoor op 19<sup>e</sup> november 1999 als bij de rechtszaak in Den Bosch heeft Louwes uitgelegd dat de weduwe hem gebeld had dat zij graag wilde dat het originele document van de grafrechten door Louwes werd bewaard bij al het andere wat hij in bezit had in het geval zij zou komen te overlijden. Op de avond voor de moord had hij de weduwe gebeld (gesprek staat op zijn telefoonoverzicht en duurde 170 seconden) dat hij de volgende ochtend in de buurt was. Omdat de weduwe om 09.50 uur naar haar huisarts ging was Louwes kort na 09.00 uur bij de weduwe om dit grafrechtendocument op te halen. Uiteindelijk werd in het dossierkoffer van Louwes dus op 20 november 1999 het originele document hiervan aangetroffen en op 27 oktober 1999 in het huis van de weduwe de kopie hiervan (zoals Steverink, de verzender hiervan op 13 september 1999) het vaststelde.